

og Folkestemmen, men jeg mener ellers, at det, som efter vor Statsforfatning Folkestemmen har at afgjøre, det er nærmest, hvem der skal tage Deel i den lovgivende Magt, og at det just derfor vilde være en fuldkommen Mis kjendelse af Fædrelandets Statsforfatning, at kritisere Valgene i saa Henseende, saa at, selv om Nogen følte det fuldkommen sikkert i sin egen personlige og individuelle Erfaring, at idetmindste et enkelt Valg kan være temmeligt uheldigt, saa maa man dog holde fast ved den Tro, at, ligesom Valgerne have gjort, hvad de efter Statsforfatningen maae ansees fuldkommen berettigede til at gjøre, saa er Valget ogsaa gjort med fornøden Dygtighed. Og dette er da den Instants, hvor Folkestemmen er ligesom afgjørende. Men saa mener jeg rigtig nok, at Folkestemmen ikke tillige er den afgjørende Instants, naar Taler er om, hvad de saaledes betroede Mand skulle beslutte; thi ellers behøvede man ikke at samle disse betroede Mand og lade dem raadslaae. Man kunde da lade Folket selv igjennem Litteraturen og Adresser ogsaa fremdeles debattere og afgjøre Sagerne. Jeg mener derfor, med al Nødvendighed for en mægtig Folkestemme i Landet, at det dog er saaledes at forstaae, at vi ikke her skulle ved nogensomhelst Folkestemming lade os bevæge til at optere anderledes en Lov angaaende, end hvad Enhvers Overbeviisning fører hen paa. Og hvad isærdeleshed den Folkestemme angaaer, som der er et Skin af at være reist imod Virkeliggjørelsen af Troes-Friheden i vort Fædreland, saa er det vel ikke undgaaet Nogen, at den virkelig for den allerførste Deel er et Skin, navnlig ogsaa fremkaldt ved Noget i den Maade, hvorpaa Sagen fra først af er bleven indført i den almindelige Bevidsthed, hvorpaa den fra forskjellige Sider er bleven omtalt eller understøttet. Det vil fremdeles ikke være undgaaet Nogen, at der allerede er et ganske kjendeligt Omsving tilstede i saa Henseende, ikke undgaaet Nogen, at disse Adresser, som ere komne ind fra Nord og Syd, fra Ost og Vest i mod Forslaget om Religions-Frihed, de ere efterhaanden blevene til Adresser om Forslaget til Religionsfrihed, og saa ere de blevene til Adresser for Forslaget om Religionsfrihed, saa at, naar man kun vil give sig Stunder,

er der ingen Fare for, at der jo vilde kunne komme et ligesaa betydeligt Antal for det Sidste som for det Første. (Ja!) Overhovedet, hvad den samme Folkestemme angaaer, maa det være mig tilladt at bringe i Erindring, at den tydske Reformator, som vi maae have særdeles Forskjærlighed for, saaledes som han havde det for os, og som havde den væsentligste Indflydelse paa Kirkens Forfatning i vort Fædreland, nemlig Bugenhagen, begyndte ogsaa ganske rigtigt saaledes, da det faldt ligesom en Brand imellem Folket, hvad en vis Doctor Luther havde ladet slaae op paa Kirkebøren i Wittenberg, da foer han ogsaa op i sit Kloster eller Refektorium og sagde: „Enten har der aldrig været Kjætere, eller denne Mand er en Kjætter!“ Og det varede saaledes Mæret om og vel noget mere; men saa var Bugenhagen ved Luthers Side og var hans høire Haand.

Jeg skal fremdeles, idet jeg holder mig til Sagen i sin Almindelighed, bede om Tilladelse til at berøre, hvad den ærede Minoritet, der først har udtalt sig i Betænkningen, har bemærket, Slesvig angaaende, idet jeg erkjender, at derved er bragt et Moment ind i Debatten, der ikke hidtil synes at være bleven paaagtet, men idet jeg strax maa tillade mig at gjøre opmærksom paa, at dette Moment neppe vil vise sig at være af den Betydning, at det skulde staae i veien for at skænke eller rettere bevare ufrænket endogsaa blot det Minimum af Religionsfrihed i de anerkjendte Samsund, som man begjærer for dem. Det vil nemlig erindres, at hvad Slesvig saavel som Holsteen angaaer, saa har de den lutheriske Bekjendelse tilfælles med Kongeriget Danmark; men saa have de paa en ganske anden Maade gennemgaaet den rationalistiske Tid, idet de da fik den saakaldte nye Agende indført, der var i den yderste Grad rationalistisk, hvoraf det atter, da Menighederne reiste sig for deres gamle Troe og Overbeviisning, blev Resultatet, at det tillodes hvem der vilde at blive ved det Gamle, saa at fra den Tid af og til nu baade i Slesvig og i Holsteen Præster og Menigheder, efter som de bedst derom enes, baade kunne følge den aldeles rationalistiske Agende og holde sig til de overleverede strengt orthodoxe lutheriske Former, med andre Ord, at der